

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 88. ANUL XIV.

Telegraful este de două ori pe săptămână: joi și Duminică. — Prenumerarea se face în Săbiu la expeditorul foiei pe afară la c. r. poste, cu bani găta prin scrisori francate, adresate către expeditor. Prețului prenumerării pentru Săbiu este pe anu 7. fl. v. a ear' pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era peo jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țeri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Săbiu, in 618 Novembre 1866.

Inseratele se platescu pentru întreaga ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a trei repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Dela înaltul presidiu alu reg. cancelarie aulice transilvane a venit următorul preînaltu biletu de mâna:

Iubite Conte Haller! Asemenea locuitorilor celorlalte regate și țeri, au ațetatu și locuitorii Marelui Meu principatu Transilvani'a, de-si neatinsi imediate de epoch'a resbelului celui trecut, nenumerate dovedi de sacrificiu în fapte și de alipire patriotica; și cu un'a promptitate demna de recunoscintia au urmatu toate clasele poporului provocărei la întărirea puterii armate, spre a ajuta la apararea patriei.

Acestea dovedi de fidelitate devotata și sacrificare nobile, au umplutu de bucuria inim'a Mea cea parintiésca, care a fostu atâtu de mahnita prin evenimentele trecute.

Deci ve provocu, că pentru nenumeratele dovedi de sacrificare patriotica și de ajutorirea soldatilor vulnerati și bolnaviti, precum și pentru promptitudinea, cu care au urmatu provocărei spre estraordinarea întregire a armatei, sa exprimatî tuturor claselor de poporu din marele Meu Principatu Transilvani'a multiunita și cea mai deplina recunoscintia a mea.

Iglau in 6 Novembre 1866.

Franciscu Iosifu m. p.

Acestu prégratiosu biletu de mâna se aduce prin acést'a la cunoscintia publica.

Clusiu in 12 Novembre 1866.

Dela presidulu reg. Guvernu transilvanu.

Repriviri.

Săbiu 4 Noem.

Au trecut mai bine de unu anu de candu s'a deschisu pentru poporele Austriei „calea libera“, că sa conlucre cu toatele la reconstruirea imperiului întregu.

Românii transilvaneni, ne aducemu bine aminte, ca cautau cu óresi care nedumerire în fati'a evenimentelor ce aveau sa se desfășure. Scimu și aceea, cătu de mare erá caosulu vociloru ce se ofereau înainte, și, atunci indatu, dupa publicarea manifestului imperatescu, și cătu de mare erá nelinisea pentru cele căstigate sub regimulu schmerlingianu în diet'a din Săbiu, de-si acuisitiunile acestea, fatia cu pretensiunile cele drepte, pretinse de seculi și acum de două decenii încóce neîntreruptu, nu erau nici multe, nici mari, nici vatemátore pentru nimenea.

Dara inca la vre-o câte-va dile, amu putea dice, dupa miscările aceste diuariulu semioficialu „Debatte“ emite unu feliu de liniscire dicendu: ca nu este nici în intentiunea Majestătiei Sele, nici în directiunea, ce o a présemnatu Monarchulu regimulu iseu, că drepturile, cele a castigatu natiunea romána transilvaniană în tempulu mainou, sa se atingă și numai cătu de puțin.

Aflămu cu cale a incide aici impregiurarea, ca înainte de aparerea manifestului și sistarea constitutiunei de mai înainte, se facura dispositiuni de o dieta la Clusiu și asiá în legatura cu acést'a aflămu cu cale a mai incide și mentiunarea unui articulu din „Zukunft“ intitulatu: „Românii transilvani și diet'a din Clusiu.“ Acestu articulu dicea: „Noi nu ne indoimu ca românii transilvani, carii precum la 1848 asiá și la 1863 s'au întrepusu cu tota energi'a pentru unitatea imperiului, voru fi și acum gat'a a urmă intentiunilor pré inalte, cari suntu îndreptate spre ajungerea unei complanări pacifice a natiunilor tranne, asemenea suntemu convinsi, ca românii tranni suntu induplecati de a înaintá caus'a impacărei chiaru și cu sacrificii.“

In același tempu traduserămu unu articulu din „Pesti Napló“ în carele între altele cei de sub stindardulu lui Deák se adresau către români cu urmátorele: „Dupa noi legile acelea (acuirate în diet'a din Săbiu în 1863/4), cari asigura natiunalitatea și drepturile natiunali ale românilor, prin diet'a convocata dupa legi și forme constitutiunali, . . . , nu numai suntu neamenintiate din partene, ci inca credemu, ca fapt'a cea dintăiu a dietei conchiemande va fi manifest'a și solenel'a recunoscere a acelor drepturi.

Foi'a noastră si-a făcutu reflessiunile ei la citatulu articulu din Napló, inși pe cătu ne aducemu aminte, s'a făcutu totu în același tempu imputări, ca ne seducemu de voci sirónice. Cu toate ca atunci că și acum scieamu face deosebire între articuli de jurnale și articuli de lege și acte de statu. Cine nu putea face acést'a deosebire și substituea unele în loculu altor'a, nu putea întielege nici alte de pre atunci, precum epistol'a cea memorabila dela 11/23 Septemvre a Esc. Sele Mitropolitului Br. Siagun'a, că respunsu la un'a a Esc. Sele Mitropolitului Siulutiu. Epistolele aceste aflămu de lipsa a le memorá aici, pentrca ele voru avé pururea insemnătate istorica. Ele conducu pre scrutatoriu la situatiunea cea miscata de pre acele tempuri și cu deosebire la unu ce nedemnu pentru o parte din publicistica, adeca la injuraturile cari se aruncau cu vre-o câte-va dile mai înainte, nu asupr'a lui Siagun'a, séu Siulutiu, ci asupr'a Arhieriloru, pre cari îi îndreptau totu atunci unii ómeni sa-si véda de trebile loru bisericesci și sa se lase de politica.

Epistol'a Mitropolitului Siagun'a fu publicata mai pre urma în foi'a noastră.

Pána aci amu remasu pre lângă cele de domenulu publicității diuaristice și de caracteru privatu. Ne întórcemu inși acum la cele de domenulu dreptulu de statu și începemu dela rescriptulu din 1 Septemvre.

Acestu rescriptu conchiama diet'a pre bazea unei legi vechi și vorbesce numai de clase de poporu și impedece cu totulu o reprezentantia a țerei dupa proportiunile locuitoriloru.

Manifestulu din 20 Septembre, ce e dreptu, nu mai desfăcú ce se facuse odată prin rescriptulu la diet'a din Tranni'a, dara spunendu, ca acuisitiunile castigate până acum pre cale constitutiunale nu se voru vatemá, românii, descuragiati prin pomenitulu rescriptu, avura unu feliu de dreptu la nóue sperantie. Sosindu tempulu alegeriloru pentru diet'a din Clusiu alesera și ei inși prelunga rezervatiunea: ca o dieta convocata prin o atare lege cum e cea dela 1791 lovesce egal'a îndreptatire în fatia.

Parerile erau diverse între români. Unii erau de parere a se pune pre terenulu negatiunei și a nu participá de locu la alegeri. Alții iara a se folosi de totu privilegiulu și a aperi natiunea ori și unde este vorba de dens'a.

Cei d'antăiu puneau straformările de acum în paralela cu cele dela 1848 și deduceau de aci ca precum atunci asiá și acum, românii sa se adune în o adunare și sa protestedie, séu sa siéda acasa, dupa cum se dicea din alte părți, până la alte tempuri mai bune. Istori'a inși ne presenta icon'a tempiloru în decursulu loru pururea altfelu, ea ne arata, ca nu acei ce tinu simplu minte cele întemplete și le imitéza suntu adeveratii barbati de statu, ci acei'a, carii din impregiurările, ce le aducu tempii cu sine sciu sa faca combinatiuni nóue și în tipulu acest'a sa produca séu sa continue istori'a mai departe. De altmintrea lucru siódu, situatiunea dela 1865 semaná fórtu multu cu cea dela 1861, și la 1861 românii decisera, de-si în unu numeru neproportiunatu, a se duce la conferinti'a regnicolara. În congresulu din 1 Ianuaru 1861 au dísu destulu de bine nimeritu Dlu Baritiu, ca românii suntu datori a se veri ori cătu de puțin în stranga, spre a face locu și altor'a, carii sa vina dupa ei, și asemaná iarasi fórtu bine, starea inteligintiei nóstre cu cea a tribuniloru plebei, carii successive s'au veritu între patricii, până candu li-a succesu a strică paretile ce-i deosebiá pre cesti'a de cei'a.

Asiá dara cei din urma nu facura alta cându se determinara pre lângă activitate, decâtu ca urmara logica desfășurata de Dlu Baritiu și combatuta acum cu atât'a focu totu de densulu.

La intrarea romaniloru în dieta mai avem sa observămu și urmátorele lucruri: Diet'a erá convocata pre o lege din tempulu unuinei celoru trei natiuni. Legea acést'a capetá o spartura contr'a cărei nu se radică nici o voce. Se conchiama adeca siéda se depoporu ne îndreptatite, cari dupa rigórea legeri, aplicate numai prin o octroiare, nu puteau fi și chiamate și numite pre numele loru; nu li se díse pre nume, dara rescriptulu imperatescu cautá sa salvéze pre cătu se póte principiulu egalei îndreptări recunoscutu mai înainte.

verso!

Mai departe limb'a dietei celei vechi erá cea magiara. In diet'a din Clusiu in sa se practică usulu limbiloru patriei egal-minte, iérasí fára de a se fi remonstratu din partea majoritátiéi magiariloru.

In fine diet'a aristocratica prefacuta in democratica la 1848 decretase contopirea Ardealulu in Ungari'a si ni se pare acelasi presiedinte dietalu functiuná cá atare in 1865, carele rosti la 1848 „celu de pre urma cuventu“ in sal'a dietala a Clusiuului.

Aflámu de bine a le revocá in memori'a cetitoriloru aceste fapte cunoscute, nu cá sa le comentámu mai departe si sa le esplicámu insemnatatea séu neinsemnatatea loru, ci de ocamdata numai spre completarea enarárii lucruriloru cum au decursu.

Inca o impregiurare carea cumpanesce fórté greu in evenimintele anului 1865 din Transilvani'a. Sasii se adunara in conflusu (Este sciutu ca conflusu acest'a representa populatiunea ce se compune din 300 mii románi si vre- 170 mii sasi, in carea in sa abia fura alesi 4 románi iéra ceialalti sasi). Conflusu acest'a nu impedeá intrarea sasiloru in diet'a din Clusiu, cu tóte ca densii erau cei mai mari centralisti si prin urmare trebuia cu atátu mai mare focu sa se departeze de ori si ce erá inlaturatoriu de 1863/4.

Deci eata-ne ca amu sositu la dieta. Ací vedemu pre campionii romániloru putini la numeru, luptandu cu mare energia. Resultatulu luptei loru este depusu in votulu romániloru, prin care se arata ilegalitatea dietei aristocratice cu o octroiare neindreptátitóre de nationalitatea cea mai numerósa si care votu cere convocarea unei diete pre bazea electorale din diet'a dela 1863/4. Actulu acest'a de mare insemnatate credemu ca au justificatu asteptárilé tuturoru romaniloru, pentruca romanii in audiulu lumei si-a fipsatu punctulu loru de manecare mai departe in viét'i'a politica si fipsarea acést'a fu intarita in rescriptulu din 25 Decembre 1865 unde se dice apriatu: „Aplacidandu Noi representarea Transilvaniei la diet'a acést'a (ungurésca) cu acea espresa dechiaratiuno, cá prin acést'a sustarea in dreptulu seu a legiloru emise pána acum sa nu se altereze nici de cátu.“

In fati'a acestoru, pentruca aici ne aflámu acum, ne punemu simplu intrebarea: Amu facutu reu séu amu facutu bine ce amu fáctu pána acum? Cáci a dice ca au facutu numai unii aru fi cátu a ne ride pre noi insine, carii amu aprobatu cu solenitate purtarea barbatiloru nostri.

Minunea minuniloru.

Sabiiu 5 Novembre.

Si pre câmpulu diuaristiceii se potu intemplá minuni, cari la prim'a vedere s'aru pareá ca cuprindu lucruri; pre cari mintea omului, cela putínu, nu aru fi pututu presupune, ca se voru puté intemplá.

„Pesti Hirnök“, diuarium ungurescu, reproduce in nrulu seu 260 articululu „Bucuria de frica“ din Albin'a *) carele, devenindu unu objectu asiá de interesantu, lu reproducámu acum si noi mai la vale. Insa nu este acést'a ce ne pune in uimire, ci aceea, ca acelu diuarium ungurescu afirma „ca „Albin'a“ capatase o scire insemnata dela Brasióvu, a cárei insemnatate e cu atátu mai mare, cu cátu aceea e scrisa de man'a unui románu si inca dupa redactiunea Albinei (dice Pesti Hir.) e scrisa de astfelu de mána onorabila incátu publicarea nu i s'a pututu denegá.“

Cine sa se incumeta a deslegá acésta minune, ca adeca o corespundintia sa fia din Turd'a datata si din Brasióvu séu póte din Zernesci scrisa, dupa cum mai vrea sa scia lumea?

Ne-arú fi placutu sa putem deslegá minunea, dara déca nu ne atinge deadreptulu la ce ne mestecámu in lucrulu altor'a? Pentruca noi nu putem primi asupra-ne raspunderea asertulu introduicatoriu din P. Hirn. prin carele afirma despre redactiunea „Albin'e“, unu lucru ce acésta fóia nu l'au disu. Acea remane lucrulu redactiunei lui P. Hir. Constatámu cu tóte aceste asertulu foiei unguresci, ca corespundintia din intrebare aru fi din Brasióvu dela o mána stimabila.

O intrebare in sa ni se imbia si nóua si inca din tóte respulterile, ca óre ce mána stimabila sa fia din Brasióvu, carea sa fi scrisu corespundintia mentionata, si cáru Brasióveanu i-arú fi plesnitu prin capu, cá sa-si dateze articululu celu subscrisu „cinci insi“ togm'a dela Turd'a?

Scimu ca la Brasióvu, mána stimabila si totu odata mai destera in diuaristica decátu Dlu Georgiu Baritiu proprietariu si directoru alu fabricei de chárthia dela Zernesci, séu Dlu Iacóbu Muresianu prof. si directoru le Gimnasiulu nemtiescu de acolo si redactoru alu „Gazetei Transilvaniei“, nu are nimenea.

Despre Dlu prof. si redactoru nu putem presupune, ca mána sea stimabila sa fia fostu intrebuintiata de instrumentulu unei atari naivitáti incontr'a reputatiunei sele proprie, denegandu-si lacuintia sea si insusi numele, dicendu „Turd'a“ in locude „Brasióvu“ si in locu de numele seu, „cinci insi“. Acést'a avemu cuventu a o dice cu atátu mai veriosu cu cátu Dlu I. Muresianu nu a po-

tutu opugná ideia sea propria si fára de acést'a densulu a si inceputu a scarmaná acelu articululu „Bucuria de frica“, in Gazeta. De alta parte despre Dlu proprietariu si Directoru alu fabricei de chárthia nu cutediamu sa dicemu ca dsea aru fi pututu sa-si iatrebuintieze mán'a sea stimabila spre compunerea unui articululu, care aduce compunatoriulu seu pat'a unui omu — neconsecinte. Dsea de siguru nu scie de asertulu introduicatoriu din „P. H.“ la articululu Albinei, pentruca densulu calatorise inainte cu dóue septamáni la Bucuresci in afaceri de ale fabricei de chárthia. Intorcendu-se acum de acolo si aflámu de asertulu mentiunatulu diuarium ungurescu, spre inlaturarea indoieliloru, cu buna séma lu va trage la raspundere, pentruca a cutezatu a falsificá originea articululu din Albin'a, unde stá apriatu, ca acelu este din Turd'a, subscrisu de „cinci insi“, dar nu din Brasióvu dela o mana stimabila. Asiá este, noi asiá credemu ca aru fi bine, pentruca altmintrea minunea aru fi si mai mare, cáci prepusulu acest'a aru aduce pre Dlu G. B a r i t i u in conflictu cu amiculu seu celu mai bunu, cu Dlu redactoru alu Gazetei Transilvaniei Iacóbu M u r e s i a n u !

Eveniminte politice.

Sabiiu in 5 Novembre.

Rescriptulu cátra diet'a unguresca se dice ca e déjà statoritu. Acelu rescriptu se spune, ca au primitu de base a intielegerei intre regimu si Ungari'a elaboratulu comisiunei de cincisprediece, declara in sa, cá detoria statulu, dárlé indirecte si afacerile armatei remanu cá afaceri comune neimpartibile si asiá trebuie sa se si trateze. — Unu telegramu din „Hr. Ztg.“ de eri mai adauge la aceste, ca rescriptulu nu conditionéza reactivarea legiloru din 1848 dela premergerea unei revisiuni cárei aru trebui supuse acele legi.

Dupa „Gr. Tag.“ suntu prospecte de unu nou senatu imperialu. Conte Belcredi, se dice, ca are de cugetu de a aduná tóte dietele translaitane in unu corpu si adeca in figuratiunea loru luata din constitutiunea din Fauru. Corpulu acest'a compusu din toti membrii dieteloru translaitane va fi o constituinta pentru jumetatea de imperiu de dincolo de Lait'a si totudeodata va avé a-si dá votulu asup'a elaboratulu dietei unguresci, déca cum-va acést'a aru elaborá ce-va. Votulu acest'a va fi decisivu. — Mai insemnámu cu reserva si scirea, ca la intemplan candu diet'a unguresca se va aratá cu totulu neimpacabile in privintia afaceriloru comune, regimulu aru avé de cugetu a apelá la votulu universalu.

Intregirea postulu de primat alu Ungariei da ansa la conjecturi. Cercurile clericale si politice se ocupa multu cu acésta afacere. „Wdr.“ dice ce ocuparea acestui postu nu póte lasá tier'a indiferinta pentruca, in lips'a unui palatinu, si pána candu regele nu e incoronatu, primatele are sa fia vighiatoriulu tieréi. Dupa Lonovics, opiniunea publica in Ungari'a tine pre Haynald de celu mai apta si mai potrivit pentru demnitatea de primat.

Cu privire la Ungari'a se mai adaugemu o scire a Ind. belg. din Parisu, dupa carea diet'a ung. la redeschidere va aflá unu ministeriu (Andrássy) inaintea sea. — Diuarie vieneze dicu, ca nu suntu motivate de a crede asiá ce-va.

Dupa cum se scrie din Vien'a la „Czas“ ducatele Auschwitz si Zatoru se voru deslipi de Galiti'a si se voru intrupá la Silezi'a austriaca. Caus'a se dice ca aru fi ca tóte tierile ce s'a tinutu óre candu de federatiunea germana sa se unésca in unu parlamentu. Galiti'a se vede dara ca are prospecte de a remané de sine statória.

De sub Predélu. Octobru 1866. De multe avemu necessitate, cá sa ne preingrigimu, dar dintre tóte, un'a sa nu ne scape din vedere.

Morala, morala! striga pe aici unii betrani de ai nostri; morala si pietatea pare ca nu crescu totu in aceeasi trépta cu desvoltarea científica a tineretulu nostru; morala si modestia pare ca nu suntu imbratisiate cá in tineretiele nóstre.

Apoi óre ce este cultur'a fára morala? — Intréba acei betrani — ea este numai unu fumú o incurcatura, o immoralá. Ce alta poti dice candu audi criticandu-se religiunea, táinele si dactinele ei; candu se recesce evlavia si nu se cercetéza biseric'a; candu se defaima, si se despretiuescu barbatii bisericéi; candu nu se asculta parentii, pentruca n'au sciintie cá fiii; candu vorbele scandalóse cu totu curagiulu resuna in publicu; candu casatoriéle ilegale se immultiescu legandu-se in publicu; candu furii nu scadu din numerulu loru; candu beti'a si fumatulu 'su comune pána la fii, cáci si mucosi cari invatia in scóle dela 10—14 ani nu se rusinéza a fumá? Si in genere dicendu, adi putini suntu cari sa si véda cu totu numai deadinsulu de trebisior'a sea. Óre nu din acesta cauza au tempu a se certá, a se judecá si a se defaimá unulu pre altulu?

Celu maritu eri, adi e defaimatu, si celu defaimatu, mane are tóta increderea; jert'a si ajutoriulu se resplatescu eu nerecunoscintia; faptele unor'a cari se trimitau de nobile adi se despretiuescu si cele despretiuite si capeta pretiulu.

*) Noi facuramu in nrulu nostru trecutu amintire de elu dupa Concordi'a nr. 86.

Noi — continua befranii — amu auditu destule de acestea si de aceea amu ajunsu la ideie ca ómenii nostri suntu convinsi ca inaintarea in cultura nu propasiesce, ci numai se infumureza si se poliază cu unu ce, care nu ne place si de aceea nu-si dau ómenii nostri fii pre la scoli inalte, ci ii ocupa la trebuintiele loru casnice. Noi amu intelege propasirea candu ómenii nostri cei invetiati aru stá intru ajutoriu la necesurile nóstre; candu iamu vedea pe acesti'a cu stare; candu s'aru immulti negutiatorii si mestesiugarii.

Din tóte acestea nu stámu multu mai bine cá in trecutu, dara in viati'a morala stámu cu multu mai reu cá in tineretiele nóstre. Atunci cuventu erá cuventu, si moral'a erá caracteru. Putíni logofati de atunci aveau mai multu pretiu cá cei cu scóle (seminvetiati) de astadi, pentruca ei ne spuneau, ca biserica e bas'a desteptárei nóstre; pastrarea e mijloculu de a face averi si vederea-si de trebisióra e documentulu ca cine-va e omu cinstitu. Atunci se faceau legaturi pentru mii de floreni numai cu o vorba si si aveau mai multu valóre ca politiele si documintele de adi. Pre la noi se intempla adi incátu murindu unu ómeni in Romani'a la terla loru erediiloru putínu mai afla. — Asiá dara noi tinemu tare credinti'a, ca cre-scerea de adi de-si desvólta mintea mai usioru totusi nu intrece pe cea din tineretiele nóstre, candu se cultivá mai multu inim'a. Dea Dumnedieu sa fimu gresiti dar faptele tineritului ne incredintieza despre adeveru.

In astifelu de limbagiú amu auditu noi resonandu befranii despre cultur'a de adi. (Va urmá.)

Bucuria de frica.

Turd'a 27 Octobere. — Domnule Redactoru! Dta scii ca ranele coperite nu suntu si vindecate. CREDU ca concordia dintre noi nu stá in netedirea si coperirea tuturor ticalosiloru si gresieleloru nóstre, pentru ca de amu urmá regulatu unu asemenea principiu falsu, atunci ne-amu face noi noue reulu celu mai mare. Din purtarea ce a luatú dlu Redactoru alu Gazetei dela unu tempu incóce cátrapublicu si tocma cátra unii dintre cei mai mari binefacatori ai sei, trebuie sa incheiamu si noi ca dsea si-face de capu cá si dlu Mangiuc'a.

Mai de curendu dlui Redactoru ia casionatu cá sa faca pre románi de frica a serbá dile la care tocma asta data nu au nici o pofta; iera aroganti'a densului trece preste tóte marginile, candu in nr. 80 dice: „... si celu ce aru cutezá si numai a-lu desfatú prin vre-o schima (gestus) se face vinovatu de crima'n e fidelitáti ei cátra lege si cátra datatoriulu de lege.

Acest'a e tonulu in care póte vorbi numai unu... *) din scól'a lui Tiberius, séu in casu mai bunu unu argatu alu absolutismulu rusescu ori neapolitanu. Se vede ca dlu Redactoru candu a scrisu acele amenintiári despotice a uitatu ca Gazet'a nu mai pórtá pajora in frunte, ca nu mai este oficiala lui Bach, nici slusnic'a absolutismulu, de sub care a smuls'o Baritiu cu mare nevoia in an. 1860 si 61.

Pentru ce se fia silita natiunea romanésca a serbá dlu'a din 26 octobere? Pentru ca la 15 ani dupa ce s'a prochiamatú ea pe sine-si in Blasiu de natiune politica si inca dupa nenumarate incercári desierte s'a inarticulatú abié? Si ce folosesce romániloru inarticularea, pána candu usulu limbei nationale in trebile publice ale tieriei nu este ascuratu prin lege?

Cu cine s'au sfatuitu d. Redactoru mai nainte de a emite de la sine acum de trei ori o porunca atátu de aspra? Eara déca cum-va are porunca de unde-va, se o spuna cá sa scimu si noi, ca in. guvernú ne cá asemenea lucru adeca demonstratiune i s'aru sí luá fórté in nume de reu, din pricin'a ca densulu este mai intáiu professoru si directoru la unu gimnasiu nemtiescu, apoi este redactoru.

Totu cu acésta ocaziune rogámu pe d. Redactoru alu Gazetei cá sa mai rarésca desele note cu care incurca ideile si stilulu altor'a, si sa nu tina pe publicu de surdu si orbu, repetíndu de atatea ori ideile publicate odata de cátra altii totu in Gazeta, nici sa schimonosésca corespundintiele incátu sa nu le mai cunósca auctorii loru, precum s'a intemplatú si cu cea din Turd'a in tréb'a cu prot. Crisianu s. a. Publiculu nu recunósce la nici unu redactoru dreptulu de a-si substitui parerile si ideile sale in loculu altor'a. Déca nu-i place lucrulu altor'a, se nu-lu primésca, déca lu primésce sa nu-lu schimosésca. Mai adauge ca publiculu romanescu inca i s'a uritu de atátea frase retorice si de citate latinesci, elu vrea principie cu medua, vré idei practice, conducere securá, iera nu teorii visate. Cine-va póte fi professoru pré banu si totusi sa nu precépa nimic'a din politica.

Serbatórea dlui redactoru va face fiasco in cele mai multe párti ale tieriei si numai cei cu judecat'a scurta lu voru imitá pre densulu. Diet'a care a mijlocitu acea lege din 26 Octobere nu aflá cu cale de a-si descoperi vre-o bucuria mare, cu atáta mai putínu voru aflá románi acum'a. Cinci insi.

*) DD. autori sa ne ierte ca de aci romase o titlatura, o dásme legea pentru noi in capulu djuariului. Intre marginile legeri dámu acésta publicitáti chiaru si candu nu-i pricepem tonulu. Red. Alb.

Parerea subcomitetului comisiunii dietale (unguresci) de LXVII. esmisa in caus'a afaceriloru comuni.

(Urmare)

30. Cu privire la aceea parte a afaceriloru comune, ce nu se tine apriatu de suer'a guvernárei, nu tinemu cu scopu nici senatu imperialu completu, nici vre-unu parlamentu centralu séu comunu, fia ori si cum numitu, si dintre aceste nici unulu nu voimu sa primimu; ci dorimu, ca, de óre-ce si in pré inaltulu cuventu de tronú a M. Sele sanctiunea pragmatuca e punctu comunu de manecare — de o parte tóte tierile corónei unguuresci laolalta, de alta parte iara celelalte tieri si tinuturi ale Maj. Sele laolalta — cá se privésca cá dóue párti deosebite si deplinu egalú indreptatite. Prin urmare, paritatea deplina între aceste dóue o considerámu de conditiune ce nu se póte delaturá in privinti'a manipulérei afaceriloru comune.

31. Pre basea acestui principiu de paritate aléga diet'a Ungariei pentru tieria-si din sinulu ei o delegatiune de unu numeru otáritu de membri si anume din amendóue casele tieriei. Aléga de asemenea si celelalte tieri si tinuturi ale Maj. Sele in modu constitutiunálu pentru ele o delegatiune de totu atáti membri.

32. Aceste delegatiuni suntu de alesu numai pentru unu anu, adeca pentru o sesiune a dietei, si trecendu anulu, adeca cu inceputulu sesiunii noue, activitatea delegatiuniloru incéta cu totul. Membrii lorú potú fi realesi.

33. Fia-care delegatiune desclinitu, din sinulu ei si liberu si-alege presiedinte notariu si, incátu necesitatea va pósti si altu personalu oficiale, pre toti membrii lui; ea insa-si prefige ordinea afaceriloru.

34. Delegatiunile le va conchiamá pururea Maj. Sea pre unu terminu anumitu, si adeca schimbandu, intr'unu anu la Vien'a, séu déca adunarea celoru-lalte tieri ale Maj. Sele séu M. Sea ingusi va pósti, la alta capitala a tieriloru acelor'a.

35. Fia-care delegatiune tine siedintia separatú, in acele se otáresce prin votarea dupa capete si prin majoritatea absoluta de voturi a membriloru, si ce a otáritu majoritatea, se privesce de otáirea adunárei intregi. Pentru rectificári proprie, se póte induce in protocolu votulu separatú, dara nu se slabesce puterea otáirii.

36. Amendóue delegatiunile in siedintie impreunate nu se potú con-sfatuí, ci fia-care comunica celei'a-lalte in scrisu párerile si otáirile se, si in casu de párerii diferite, prin scrisori se voru incercá a-si lámuri ideile. Scrisorile le scrie fia-care in limb'a propria, alaturandu acolo si traducerea autentica.

37. De cum-va prin aceste scrisori nu aru succede a unii párerile acestoru dóue delegatiuni: atunci ambele delegatiuni voru tine siedintia impreunata, dara numai spre votare. — In siedintia impreunata voru presiedé presiedintii ambelorú delegatiuni, dar sfer'a lorú de activitate va fi numai a grigi de actulu votárei si a enuciá majoritatea. Spre aducerea otáirii se pófeste majoritatea absoluta a tuturor membriloru din amendóue delegatiunile. Protocolulu se va purtá in limb'a fia-cárei'a de cátra notariu ambelorú párti, si se va autenticá in comunu.

38. Déca schimbarea aloru trei scrisori remane fára succesu: fia-care parte are dreptu sa provóce pre cealalta cá cestiunea sa se decida prin votisare comunu, ceea ce partea provocata nu póte refusá; si atunci presiedintii ambelorú párti in contielegere prefigu loculu siedintiei pentru votisare, dta'a si óra ei, invitandu fia-care presiedinte membrii din delegatiunea sea.

39. De suer'a activitátei acestoru delegatiuni se potú tiné numai a-eele obiecte, ce in legea despre afacerile comune, suntu indrumate apriatu la aceste delegatiuni. Delegatiunile, in dispusetiunile lorú, nu se potú estinde mai departe de acestea, iera in afacerile rezervate dietei unguuresci si regimulu unguurescu nu se potú amestecá.

40. Delegatiunea emisa spre tractarea despre afacerile comune dorimu sa o privimu de o atare corporatiune, care fiindu libera alésa de dieta, in afacerile si dupa norm'a prescisa si desipta de lege, representa diet'a fatia cu celelalte tieri ale Maj. Sele, intocma precum si noi singuratecii deputati alesu liberu dupa cercuri representámu tier'a si interesele ei la diet'a unguuresca. Chiaru pentru aceea nu aflámu cu scopu ca delegatiunea prin instructiuni preventóre sa fia legata, pántu cu atari instructiuni convenirea ambelorú párti nu aru avé resultatu doritu, si adeseori s'aru intemplá ca, déca delegatiunile ambelorú párti aru avea instructiuni apriate dar diferitóre, aru fi cu neputintia a ajunge la resultatu pre calea contielegerei, si acésta chiaru candu obiectele ce compunu afacerile comune suntu de natura incátu delaturarea séu amanarea deciderii lorú aru fi a impedá machin'a statulu.

41. In privinti'a modulu procedurii cugetámu ca aru fi cu scopu a otári, cumca obiectulu ce in puterea legeri se tine de delegatiunile acestea, ministeriulu comunu sa lu propuna deosebitu fia-cárei delegatiuni. Fia-care delegatiune va avé dreptu a indreptá intrebári cátra ministeriulu comunu, séu, dupa sfer'a lorú, cátra unu membru alu acelu'a si sa póta cere dela ei deslusiri, chiaru pentru aceea ministeriulu comunu va avé dreptu, iera candu va fi provocatu la aceea, va fi si deobligatu, sa se infatisieze si la un'a si la alta comisiune, sa respunda, sa astérna scrisorile cerute si sa dee deslusiri.

42. Otáirea bugetulu va fi partea cea mai importanta a problemei acestoru delegatiuni, in fia-care anu. Acestu bugetu, ce se póte estinde numai preste cheltuielile cari prin legea constitutiunála infiintata pentru detiermurirea afaceriloru comune; se voru recunósce cá comune, lu va gáti ministeriulu comunu cu conlucrarea ministerieloru deschísinte respunditóre ale ambelorú párti, si asiá se va predá desclinitu fia-cárei delegatiuni. Delegatiunile lu voru desbate desclinitu in modulu prescisu mai susu, iera observatiunile si le voru comunicá in scrisu, déca in óre-care punctu nu s'aru puté unii párerile lorú, atunci voru otári despre elu prin votare in siedintia comunu.

43. Bugetulu astfelu detiermuritu, singuraticele tieri nu lu mai potú luá la desbateré, ci fia-care este indetorata dupa proportiunea, care (in modulu prescisu in punctulu 20, 21, 22, 23 si 24, a proiectulu nostru) mai inainte s'a detiermuritu, sa pórté partea bugetulu ce cadé asup'a ei. Insa de óre-ce cu referintia la acestu bugetu comunu, aruncarea cheltuieliloru incasarea si detiermurirea sistemii de contributiune in Ungari'a, se tine de activitatea dietei unguuresci si a ministeriulu respundietoriu unguurescu: ministeriulu unguurescu va luá in bugetulu seu, ce-lu va astérne dietei unguuresci, tóte acele ce cadu in proportiunea comunu la Ungari'a, din bugetulu comunu detiermuritu, dara aceste pusetiuni in privinti'a marimei lorú nu mai potú fi supuse la desbateri. Ministeriulu respundietoriu incasandu sumele re-

cerute pentru detiermuritele cheltuieli comune, care va fi raspunditoriu pentru intrebuintarea sumelor primite spre scopul menit; intelegandu-se de sine, ca celu ce manipuleza sumele, e supus la dare de socota stricta.

44. Control'a asupr'a acestei dări de socota asjiderea cade in sfera activității numitelor delegatiuni, acele si in privinta dărilor de socota voru procede in modulu descriu mai susu.

45. Asemenea procedur'a se va observá si in veri cari alte afaceri, ce cá comune, cadu in sfer'a numitelor delegatiuni. Si pre aceste ministeriulu comunu le asterne separatu fia-cărei delegatiuni, pertracteza despre ele separat; si comunica părerile laolalta in scrisu, si deca in modulu acest'a nu s'aru puté intelege, atunci dupa cum s'a spusu mai susu, otărescu in siedinti'a comuna de votare. Se intelege de sine, ca decisiunile lor, încātu aru recere incuviintiarea domnitoriului, se voru asterne M. S. si deca M. Sea le-a întâritu, voru avé putere deobligatōre. Atari decisiuni întârite prin aprobarea domnitoriului, M. Sea le va aduce la cunoscinti'a fia-cărei diele prin respectivulu ministeriu raspunditoriu. (Va urmá.)

Principatele române unite.

Bucuresti 2 Novembre. (Intorcerea Principelui.) Despre petrecerea Principelui Carolu in Constantinopole in cele doue dile din urma pociu sa ve impartasiescu dupa scirile, telegrafice, care au venitu eri sér'a aici, adi inca urmatōrele :

In 29 Oct. au avutu de a salutá pe Principele recunoscutu alu Romaniei si locutiitorii acelor doue puteri, cari s'au retinutu pâna atunci, adeca dragomanii de legatiune ai Rusiei si Spaniei fura tramisi, de a gratulá Principelui. Camu pe la 11 óre înainte de amédi tramise sultanulu pe celu antáiu adjutante alu seu Djemilu Pasi'a la Principele, cá sa-lu invite la o audientia privata, care a tinutu mai multu cá o óra si s'a finitu cu invitatiunea la o revista mare de trupe tinuta in onórea principelui celu nou recunoscutu, la care fiulu Sultanului a comandatu preste unu escadronu de cavaleria in persóna si a statu in fruntea acestui despartimentu de cavaleria, cu tóte ca atunci a fostu o tempestade infricosiata cu plóie. Dupa revista s'a dusu principele la otelulu agentiei române, cá sa asiste cá nanasiu la botediulu copilulu celu cu vre-o cate-va dile inainte nascutu alu agentului nostru de astadi in Constantinopole, alu Dlu A. Golescu. Sér'a fu invitatu Principele cu 12 persóne din suit'a sea la unu banchetu intocmitu dupa lusu orientalu la ministrulu afaceriloru esterne, Aali Pasi'a, unde au luat parte si toti ceilalti ministri si dignitari mari ai Portii. Capel'a privata a sultanului a cantatu acolo si melodii nationale romanesci. In 30 sér'a se puse principele pe corabi'a „Izzedina“ si ajunsse dupa o caletoria norocōsa (in tempulu acest'a fortunosu) la Varn'a, de aci folosi iarasi calea ferata pâna la Ruscicu si a ntrecutu indata dincolo pe o corabie româna „stéu'a româna“ la Giurgiu, unde a petrecutu nóptea in otelulu „La cetatea Parisu“.

Fiinduca s'a telegrafatu inca eri sér'a scirea, ca principele va parasí Giurgiu inca la 10 óre inainte de amédi si cam la 2 óre va intrá in Bucuresci, asiá au estu tóte despartimentele uniforme ale gardei nationale, 2 regimente de infanteria de linia scóla militara, si câte unu batalionu de pompieri venatori la 11 óre si au formatu dela barier'a Filaretu pâna la palatulu principelui in uliti'a mogosiōiei o linie. Doue baterii de cavaleria si-au luat pusetiunea in pialtulu teatrului, pe candu câte unu escadronu de ulani si de husari de gendarmeria, au asteptatu pre principele la barier'a Filaretu. Imbuldial'a poporului erá fórtē mare; equipagele, a căroru numeru erá preste 200, si alte trasuri au formatu o masa eleganta de care. La 2¼ óre se aratá principele in trasura deschisa; la sjâng'a lui siedea presiedentulu ministriloru, principele Ioan Ghic'a, care a fostu intempinatu pre principele la Giurgiu; cam 10 trasuri au urmatu cu suit'a si cu servii principelui. Intraacea s'au umplutu ulitiile de poporu si in feresti se vedea stéguri tricolóre. Dupa ce a sositu principele in palatu, a comandatu gardei nationale si trupeloru sa se asiedie inaintea ferestrei sele, si apoi a primitu gratulárile dignitariloru civili si militari, precum si a reprezentatoriloru puteriloru garante. Pre sér'a au fostu indicata o iluminatiune generale.

Varietáti.

* Inca in an. 1856, pecandu s'au fostu scrisu din partea tipografiei nóstre archidiecesane prenumeratiune la Biblia, s'a fostu prenumeratu la acésta s. carte si obstile nóstre bisericesci din Rachitov'a si Docleni tiitōre pe atunci de eparchi'a Versietului, unde numitele obsce prin Protopopululu loru au si depusu pretiulu de prenumeratiune in sum'a de 20 f. m. c., insa banii au remasu la Consistoriulu serbescu, si obstile n'au primitu Bibli'a. Acésta imprejurare au silitu pe reprezentantii bisericesci, din pementele comune a areta lucrulu acest'a Consistoriului românu de acum alu Caransebesiului, de care se tienu acum, carele cercetandu in urm'a baniloru de prenumeratiune a desu mentionatelor comune pentru Biblia, au aflatu, ca banii nu s'au tramisu la locul destinatiunei loru ci suntu inca la Consistoriulu serbescu din Versietiu. Consistoriulu românu in Caransebesiu au rechiamatu banii prenumeratiunei, si capetandui iau si tramisu la locul destinatu, de unde aceloru comune bisericesci li s'au si tra-

misu Bibliele.— Eata, ce este Mitropoli'a ortodoxa româna pentru romanii ortodoxi!

** „N. Fr. Pr.“ spune ca si in gendarmerie sa se introduca unele reforme, unde se va luá in considerare cunoscinti'a limbiloru patriei.

** (O intemplantare infricosiata.) In dilele trecute fu dusu in Clusiu unu copilu la inmormentare. Dupa cosciugu urma o multime mare de copii din gimnasiulu catolicu. Tocmai candu treceau prin strad'a bisericeii, scotea o servitōre nisce biboli dintr'o curte, cari infuriindu-se de flacar'a faclielorlu se repediá asupr'a copiiloru inspaimentati si-i maltratara reu cu córnelē. Doispredece copii suntu vatemati reu; multi s'au bolnavitu de fric'a cea mare.

** In dilele acestea fu omoritu la mór'a dela Darste, in valea Temisiului, unu lupu de totu mare si betranu, carele se coboriá din padure la drumu si se repediá asupr'a locuitoriloru din móra. Fu dusu la Brasiovu. Unu esemplaru mai mare cá acest'a nu s'au vediatu inca. Erá turbatu si au vatematu reu pre unu barbatu din Satulungu si pre o copila din Cernatu.

Nr. 41—2

Concursu.

Pentru intregirea statiiloru vacante de Invalietoriu din Comunitátele gr. res. Luncanu, si Petrós'a, ce suntu ingremiate in elitului Comitatulu Carasiu si Protopresbiteratului greco-orientalulu românu alu Fagetului se escrie prin acésta Concursu.

Cu aceste statiuni suntu impreunate urmatōrele emolumente,

I. Luncanu.

a) in bani gat'a : léfa anuale de 28 fl. v. a.

b) in naturale : 6²/₃ metie de gráu, 13¹/₃ metie de cucuruзу, 33¹/₃ ponti de sare, 66²/₃ ponti de clisa, 8²/₆ ponti de lumini, 5¹/₃ orgii de lemne 2 lantia de livada. —

II. Petrós'a.

a) in bani gat'a : léfa anuale de 63 fl. v. a.

b) in naturale : 20 mesuri de gráu, 40 mesuri de cucuruзу, 75 ponti de sare, 100 ponti de clisa, 12 ponti de lumini, 8 orgii de lemne cuartiru liberu si ½ jugeru de gradina.

Doritorii de a ocupá aceste posturi de invetiatori voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale timbrate, dupa cuviintia, cu estrasulu de botezu, cu atestatele despre absolvirea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialulu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum si purtarea loru mórala si politica si astfel indiestrate le voru substerne Ven. Consistoriulu dreptumaritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna la 20 Novembre v. 1866.

Caransebesiu in 17 Octombre 1866.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 42—1

Citatiune edictala.

Prin carea Ann'a Manea din Sisnau tinutulu treiscaunelor in secuime, carea de 7 ani cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Alesandru Barsanu din Marcosiu, Comitatulu Albei de susu, fugindu in lume cu unu tiganu din Dalnocu, anume Misca Puiu, si nesciindu-se locul ubicatiunei ei, se citéza prin acésta cá in terminu de o ½ de anu cu atátu mai vertosu sa se infatiosiedie inaintea subscrisului foru protopopescu, cu cátu ca la din contra se va dá divortiu barbatului seu la intielesulu SS. Canōne ale bisericeii nóstre dreptucredinciōse resaritene, si in absenti'a densei.

Forulu Protopopescu gr. res. ortodoxu alu Tractului Hidvégului. Elöpatak 1 Noemvre 1866.

I o a n n M o g 'a Protopopu alu tract. Hidvég.

Pretiturile de piatia

din Sabiiu, Vineri in 4/16 Novembre 1866.

	fl.	xr.
Gráulu de frunte, galét'a nemiésca (Metzen)*	4	13
„ „ mijlocu „	3	87
„ „ códa „	3	60
Secara de frunte galét'a nemiésca (Metzen) *	2	93
„ de mijlocu „	2	87
„ de códa „	2	80
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *	1	47
„ „ mijlocu „	1	40
„ „ códa „	1	33
Cucuruзуlu galét'a nemt. (Metzen) *	3	7

*) 3 galete nemiésca suntu 2 galete ardelenesca.

Burs'a de Vienn'a.

Din 4/16 Novem. 1866.

Metalicele 5%	59 55	Actiile de creditu	153
Imprumutulu nat. 5%	66 60	Argintulu	126
Actiile de banca	717	Galbinulu	6 03 ⁵ / ₁₀